

TURISTIČKE ATRAKCIJE MATERIJALNE KULTURNE BAŠTINE GRADA DUBROVNIKA

Belavić, Ivana

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Karlovac
University of Applied Sciences / Veleučilište u Karlovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:128:665065>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-23**

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Repository / Repozitorij:

[Repository of Karlovac University of Applied
Sciences - Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
POSLOVNI ODJEL
PRIJEDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ UGOSTITELJSTVA

Ivana Belavić

**TURISTIČKE ATRAKCIJE MATERIJALNE KULTURNE
BAŠTINE GRADA DUBROVNIKA**

ZAVRŠNI RAD

Karlovac 2024.

Ivana Belavić

**TURISTIČKE ATRAKCIJE MATERIJALNE KULTURNE
BAŠTINE GRADA DUBROVNIKA**

**Tourist Attractions of the Tangible Cultural Heritage
of the City of Dubrovnik**

ZAVRŠNI RAD

Veleučilište u Karlovcu

Poslovni odjel

Stručni studij Ugostiteljstvo

Kolegij: Turističko vrednovanje kulturne baštine

Mentor: dr. sc. Silvija Vitner Marković, prof. struč. stud.

Matični broj studenta: 0618618038

Karlovac, rujan 2024.

ZAHVALA

Htjela bi se zahvaliti dr. sc. Silviji Vitner-Marković na prenesenom znanju tijekom cjelokupnog školovanja, uz to vrlo sam joj zahvalna na prihvaćenom mentorstvu te ukazanoj pomoći tijekom izrade završnog rada.

Također bi se htjela zahvaliti obitelji, prijateljima i kolegama koji su bili uz mene tijekom studija.

SAŽETAK

Tema ovog rada su turističke atrakcije materijalne kulturne baštine grada Dubrovnika. U radu je klasificirana materijalna kulturna baština s naglaskom na pokretnu i nepokretnu materijalnu kulturnu baštinu. Istaknute su ključne razlike između kulturnog dobra i kulturno turističke atrakcije. Analizirane su odabrane kulturno turističke atrakcije materijalne kulturne baštine grada Dubrovnika koje su privlačne turistima.

Ključne riječi: materijalna kulturna baština, kulturno turistička atrakcija, grad Dubrovnik

SUMMARY

The topic of this final paper are the tourist attractions of the material cultural heritage of Dubrovnik. Material cultural heritage is classified with an emphasis on movable and immovable material cultural heritage. The key differences between a cultural asset and a cultural tourist attraction are highlighted. Selected cultural and tourist attractions of the material heritage of the city of Dubrovnik, that are attractive to tourists, are analyzed.

Keywords: cultural heritage, cultural tourist attraction, the city of Dubrovnik

SADRŽAJ

1.UVOD	1
1.1. Predmet i cilj rada.....	1
1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja	1
1.3.Struktura rada.....	1
2.KULTURNI TURIZAM.....	2
2.1.Pojmovno određenje i klasifikacija kulturnog turizma	2
2.2.Obilježja kulturnog turista	3
3.KULTURNO DOBRO I KULTURNO TURISTIČKA ATRAKCIJA	4
4. TURISTIČKE ATRAKCIJE MATERIJALNE KULTURNE BAŠTINE GRADA DUBROVNIKA – MUZEJSKE USTANOVE	5
4.1.Ekspoziti Kulturno-povijesnog muzeja	6
4.2.Ekspoziti Pomorskog muzeja	7
4.3.Ekspoziti Etnografskog muzeja	8
4.4.Ekspoziti Arheološkog muzeja	9
4.5.Ekspoziti Prirodoslovnog muzeja	11
4.6.Ekspoziti muzeja Domovinskog rata	14
4.7.Ekspoziti umjetničke galerije Dubrovnik.....	15
4.8.Ekspoziti galerije Dulčić Masle Pulitika	16
4.9.Atelijer Pulitika.....	17
4.10.Dom Marina Držića.....	18
5. TURISTIČKE ATRAKCIJE MATERIJALNE KULTURNE BAŠTINE GRADA DUBROVNIKA.....	20
5.1.Dubrovačke gradske zidine	20
5.2.Knežev dvor	23
5.3.Sponza	24
5.4.Orlandov stup	26
5.5.Crkva sv. Vlaha	27
5.6.Dominikanski samostan	28
5.7.Franjevački samostan	30
5.8.Isusovačka crkva sv. Ignacija	31
5.9.Mala i velika Onforijeva česma.....	32

5.10.Stradun.....	34
6.ZAKLJUČAK.....	36
LITERATURA	37
POPIS ILUSTRACIJA.....	39

1.UVOD

1.1. Predmet i cilj rada

Predmet rada su turističke atrakcije materijalne kulturne baštine grada Dubrovnika. Cilj rada je analizirati odabrane primjere istaknutih turističkih kulturnih atrakcija grada Dubrovnika.

1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja

Izvori korišteni za izradu ovog rada prikupljeni su iz stručne literature grada Dubrovnika, turističke zajednice grada Dubrovnika, te web stranica.

Podaci za potrebe izrade ovog završnog rada su prikupljeni metodom istraživanja za stolom. Korištene su sljedeće znanstvene metode, a to su metoda analize, sinteze, deskripcije i kompilacije.

1.3.Struktura rada

Rad se sastoji od 6 poglavlja, popisa literature, popisa ilustracija i popisa grafikona. U uvodu su opisani predmet i cilj rada, izvori podataka i metode prikupljanja te struktura rada. Nakon toga slijedi analiza kulturnog turizma i opisuju se razlike između kulturnog dobra i kulturno turističke atrakcije. Zatim slijedi analiza odabranih primjera turističkih atrakcija materijalne kulturne baštine grada Dubrovnika. Na samom kraju nalazi se zaključak.

2.KULTURNI TURIZAM

2.1.Pojmovno određenje i klasifikacija kulturnog turizma

Kulturni turizam se još naziva i turizam baštine ili turizam kulturne baštine. Cilj kulturnog turizma je upoznavanje turista sa gradom, regijom ili državom na pojedinom području te njezinim zanimljivostima, bez obzira odnosi li se to na kulturu, umjetnost, povijest ili sve zajedno. Kulturni turizam označava kretanje ljudi uzrokovano kulturnim atrakcijama izvan njihova mjesta stanovanja s namjerom prikupljanja novih informacija i iskustava kako bi zadovoljili svoje kulturne potrebe. ¹

Kulturni turizam potiče promociju te očuvanje kulturne baštine. Takav turizam doprinosi ekonomskom razvoju zajednice i omogućava turistima da dožive lokalni način života i njihovu kulturu. Primarni motiv turističke posjete je kulturna atrakcija, ali također posjet kulturnoj atrakciji može imati i sekundarni motiv. Odnosno turist može usputno sudjelovati u kulturi određenog mjesta. Osim odmora i zabave posjetitelji žele tijekom boravka u destinaciji upoznati i njenu kulturu i običaje.

Kultura može biti glavna aktivnost putovanja, ali i sekundarna. Prema tome, u skladu s motiviranošću turista za kulturno putovanje tipologija kulturnog turizma mogla bi se razviti prema stupnju motivacije: primarna, usputna i slučajna.² Primarna motivacija je kada turisti posjećuju određenu destinaciju sa ciljem sudjelovanja u njenom kulturnom životu te sadržajima. Vrlo su motivirani za upoznavanjem i istraživanjem kulture pojedinog područja. Takvi posjeti se obično odnose na odlaske na izložbe, koncerte, kazališne predstave, glazbene festivale i slično.

Usputna motivacija je kada turisti posjećuju određenu destinaciju sa nekim drugim primarnim ciljem, dok mu je kultura na sekundarnom mjestu. Takav turist ima u cilju sudjelovati u kulturnim događajima, ali mu to nije na prvom mjestu. Određenu destinaciju obično posjećuje radi odmora, posla i slično, ali usput sudjeluje i kulturnom životu zajednice.

¹ Jelinčić D.A.: Abeceda kulturnog turizma, Meandarmedia, Zagreb, 2008.str. 43

² Ibidem

Slučajna motivacija je kada turist nema namjeru upoznati kulturu destinacije, ali tijekom boravka dolazi u kontakt sa lokalnim stanovništvom te tako upoznaje njihovu kulturu i običaje.

2.2. Obilježja kulturnog turista

Kulturnim turistima je u interesu upoznavanje kulture pojedine destinacije, odnosno pokazuju zanimanje za tradiciju, umjetnost, povijest, arhitekturu i slično. Spremni su za prilagođavanje različitim kulturama i njihovim običajima. Otvoreni su za interakciju sa lokalnim stanovništvom i isprobavanje njihova načina života. Takvi turisti pružaju podršku lokalnim obrtima, trgovinama i kulturnim institucijama.

Razlikujemo općeg kulturnog turista i specijaliziranog kulturnog turista. Opći kulturni turist posjećuje različite destinacije kako bi sudjelovao u njihovom kulturnom životu. Njegova se „karijera“ razvija u skladu s akumuliranim znanjem i iskustvom, koje se opet inkorporira u sklop osobnih generalizacija o stranim kulturama.³ Turist na taj način povećava svoje kulturno znanje. Tijekom takvih putovanja uči kako se ponašati prema lokalnom stanovništvu te kako sudjelovati u njihovim svakodnevnim aktivnostima. Specijalizirani kulturni turist je usredotočen na jedan lokalitet ili na mali broj određenih lokaliteta. Takav turist često posjećuje određeni grad, regiju ili zemlju. Posvećen je potrazi za nekom određenom vrstom umjetnosti, muzeja, festivala i slično. Vrlo je važno poznavati tipologiju kulturnog turista kako bi znali što im ponuditi.

³Jelinčić D.A.: op. cit. str. 47.

3.KULTURNO DOBRO I KULTURNO TURISTIČKA ATRAKCIJA

Kulturno dobro je svako dobro koje ima državnu zaštitu. Zaštita je potrebna kako bi se očuvao identitet i kultura zajednice. Postoji zaštita kulturnih dobara na nacionalnoj razini i na međunarodnoj razini. Svojestvo kulturnoga dobra, na temelju stručnog vrednovanja, utvrđuje Ministarstvo kulture rješenjem koje može donijeti bez prethodnog izjašnjavanja vlasnika i nositelja prava na kulturnom dobru.⁴ Kulturna dobra se dijele na materijalna i nematerijalna. Materijalna kulturna dobra su arhitektura, arheološki nalazi, umjetnička djela, muzejski predmeti, te razni dokumenti i knjige, a nematerijalna su jezik, običaji, izvedbene umjetnosti, religija i tradicionalne prakse.

Kulturno turistička atrakcija može biti svaki resurs koji svojim atributima privlači turiste da posjete određenu lokaciju. Ona je važan privlačni faktor svake destinacije. Kulturno turistička atrakcija predstavlja osnovu razvoja kulturnog turizma. Ona je primarni motiv turista, to je ono što ih privlači da posjete određenu destinaciju. Omogućava turistima da se povežu sa destinacijom koju posjećuju. Kulturno turističke atrakcije pokreću kulturni turizam. Važno je napomenuti da je svaka kulturno turistička atrakcija kulturno dobro, ali da svako kulturno dobro ne mora biti kulturno turistička atrakcija.

⁴Zakon.hr https://www.zakon.hr/z/340/Zakon-o-za%C5%A1titi-i-o%C4%8Duvanju-kulturnih-dobara#google_vignette (16.07.2024.)

4. TURISTIČKE ATRAKCIJE MATERIJALNE KULTURNE BAŠTINE GRADA DUBROVNIKA – MUZEJSKE USTANOVE

Turističke atrakcije materijalne kulturne baštine grada Dubrovnika čini mnogo različitih eksponata. Ekspoziti se nalaze u raznim muzejima i galerijama Dubrovnika. Domorodni muzej je bio prethodnica Dubrovačkih muzeja. Njegov nukleus činila je bogata prirodoslovna zbirka, uz koju su osnovane kulturološka, povijesna, arheološka i zbirka narodne radinosti.⁵ Danas su Dubrovački muzeji kompleksna ustanova koju čine četiri specijalizirana muzeja: Kulturno -povijesni muzej, Pomorski muzej, Arheološki muzej i Etnografski muzej.⁶ Ekspoziti tih muzeja su izloženi u spomeničkim objektima najviše kategorije. Sadržaj muzeja se sastoji od kulturne i umjetničke baštine, tradicijske kulture i povijesnog nasljeđa Dubrovnika te njegove okolice.

Dubrovački muzeji se nalaze među najposjećenijima u Hrvatskoj. U 2023. godini su prema posjećenosti bili na drugom mjestu, a broj posjetitelja je iznosio 413.629.

U sklopu muzeja nalazi se i muzejska prodavaonica. Muzejska prodavaonica se nalazi u Kneževu dvoru i otvorena je svaki dan, osim ponedjeljka, od 9 do 18 sati.⁷ U muzejskoj prodavaonici se nalazi bogat izbor knjiga i kataloga, replika muzejskih predmeta, nakita, odjeće i modnih dodataka, igračkica i potrepština za kuću, a sve to je inspirirano muzejskim eksponatima. Suveniri Dubrovačkih muzeja imaju pripadajuće certifikate i nalaze se u originalnim pakiranjima.

Moguće je kupiti zajedničku ulaznicu za muzeje i galerije ili za svaki muzej posebno. Zajednička ulaznica uključuje: Arheološke izložbe-Revelin, Atelijer Pulitika, Dom Marina Držića, Etnografski muzej, Galeriju Dulčić-Masle-Pulitika, Kulturno povijesni muzej – Knežev dvor, Muzej Domovinskog rata Dubrovnik, Pomorski muzej, Prirodoslovni muzej Dubrovnik, Umjetničku galeriju Dubrovnik.⁸ Ulaznice se mogu kupiti na svim blagajnama Dubrovačkih muzeja i kupnja se vrši samo bezgotovinskom naplatom. Zajednička ulaznica vrijedi 7 dana od prvog posjeta nekom muzeju ili galeriji. Važno je napomenuti da je posjet muzeju jednokratn.

⁵Dumus.hr <https://www.dumus.hr/hr/o-dubrovackim-muzejima/kratka-povijest/> (08.06.2024.)

⁶ Dumus.hr <https://www.dumus.hr/hr/o-dubrovackim-muzejima/kratka-povijest/> (08.06.2024.)

⁷Dumus.hr <https://www.dumus.hr/hr/muzejska-prodavaonica/> (08.06.2024.)

⁸ Dumus.hr <https://www.dumus.hr/hr/ulaznice/> (25.08.2024.)

4.1. Ekspozicije Kulturno-povijesnog muzeja

Muzej je smješten u Kneževom dvoru i to je najveći muzej u Dubrovniku. Fundus Muzeja čini građa izrazite kulturno-povijesne i umjetničke vrijednosti, s oko deset tisuća predmeta nastalih u vremenskom rasponu od kraja 15. do početka 20. stoljeća...⁹ Sistematizirana je u petnaest zbirka: slikarstva, grafike, namještaja, tekstila, keramike, metala, ikona, stakla, fotografija i fotomaterijala, varia, dokumenata, razglednica, Iva Vojnovića, stara oružja i numizmatike.¹⁰ Trenutno se u muzeju do 31.10.2024. održava izložba Dubrovnik i UNESCO. Na izložbi je predstavljena vrijedna arhivska građa iz razdoblja Dubrovačke Republike (1022. – 1808.) koja je upisana krajem 2023. na UNESCO-ovu listu 'Sjećanje svijeta' te predmeti iz bogatog fundusa Dubrovačkih muzeja.¹¹

Slika 1. Ekspozicije Kulturno-povijesnog muzeja

Izvor: Rezviraj.hr, <https://www.rezerviraj.hr/> (03.07.2024.)

⁹Dumus.hr, <https://www.dumus.hr/> (23.06.2024.)

¹⁰Dumus.hr, <https://www.dumus.hr/hr/kulturno-povijesni-muzej/o-muzeju/> (23.06.2024.)

¹¹ Dumus.hr, <https://www.dumus.hr/hr/kulturno-povijesni-muzej/izlozbe/dubrovnik-i-unesco/> (23.06.2024.)

Ljetno radno vrijeme muzeja od 1. travnja do 31. listopada je od 9 do 18 sati, do 31. svibnja je zatvoren ponedjeljkom, a zimsko radno vrijeme od 1. studenog do 31. ožujka je od 9 do 16 sati i ponedjeljkom je zatvoren. Muzej je 2023. godine obišlo 236.066 posjetitelja.

4.2. Ekspozicije Pomorskog muzeja

Muzej je osnovan 1949. godine, a od 1952. godine se nalazi na prvom i drugom katu tvrđave sv. Ivana. U stalnom postavu otvorenom 1986. predstavljeno je više od 700 predmeta u okviru nekoliko tematskih cjelina koncipiranih tako da u kronološkom slijedu ilustriraju razvoj dubrovačkog pomorstva: "Od kasne antike do pada Dubrovačke Republike", "Pomorstvo dubrovačkog kraja u 19. stoljeću" i "Pomorstvo dubrovačkog kraja u 20. stoljeću".¹² U muzeju se nalazi i knjižnica koja ima preko jedanaest tisuća knjiga stručne pomorske i srodne literature. Muzej je vrlo raznovrstan te najbolje omogućuje upoznavanje dubrovačke pomorske baštine. Muzej je član Udruženja mediteranskih pomorskih muzeja (Association of Mediterranean Maritime Museums), kojemu je sjedište u Barceloni.¹³

Slika 2. Ekspozicije Pomorskog muzeja

Izvor: Espirito viajante, <https://www.espiritoviajante.com/dicas-para-visitar-dubrovnik/museu-maritimo-dubrovnik-museum-old-city-croatia/> (03.07.2024.)

¹²Dumus.hr, <https://www.dumus.hr/hr/pomorski-muzej/o-muzeju/> (23.06.2024.)

¹³ Dumus.hr, <https://www.dumus.hr/hr/pomorski-muzej/o-muzeju/> (23.06.2024.)

Radno vrijeme muzeja ljeti od 1. travnja do 31. listopada je od 9 do 18 sati, a srijedom je zatvoren, zimsko radno vrijeme od 1. studenog do 31. ožujka je od 9 do 16 sati i srijedom je zatvoren. Broj posjetitelja u 2023. godini je iznosio 123.030.

4.3. Ekspozicije Etnografskog muzeja

Etnografski muzej se nalazi u zgradi žitnice Dubrovačke Republike, koja je izgrađena 1590. godine. U muzeju se danas nalazi više od deset tisuća predmeta etnografske baštine vezane uz dubrovački kraj, hrvatski narod te narod susjednih zemalja. Osobito se izdvajaju zbirke narodnih nošnja iz Dubrovačkoga primorja i Elafita, Konavala, Mljeta, Lastova, Pelješca, Korčule, Rijeke i Župe dubrovačke.¹⁴

Slika 3. Ekspozicije Etnografskog muzeja (stari predmeti)

Izvor: Dubrovnik guide, <https://godubrovnik.guide/dubrovnikthingstodo/ethnographic-museum/> (03.07.2024.)

U prizemlju zgrade je prikazano skladištenje žita u situ, na prvom i drugom katu je prikazano tradicijsko gospodarstvo i ruralna arhitektura dubrovačke okolice, uz koju se još nalaze i svečane nošnje. Među nošnjama se ističu jedinstveni primjerci iz 19. stoljeća.

¹⁴Dumus.hr, <https://www.dumus.hr/hr/etnografski-muzej/o-muzeju/> (23.06.2024.)

Slika 4. Ekspoziti Etnografskog muzeja (narodne nošnje i instrumenti)

Izvor: Dumus.hr, <https://www.dumus.hr/en/ethnographic-museum/about-museum/>
(03.07.2024.)

Do 08.08.2024. održavala se izložba Ala turka 2. Na izložbi „A la turka 2– orijentalni utjecaji na hrvatske narodne nošnje i nošnje drugih naroda“ koju su zajednički organizirali Dubrovački muzeji, Kulturni centar Travno - Centra za tradicijsku kulturnu baštinu i Turski kulturni centar Yunus Emre pri Veleposlanstvu Republike Turske u Zagrebu, prikazana je brojna i vrijedna tekstilna građa iz Centra za tradicijsku kulturnu baštinu, čiji fondus broji više od 38.000 predmeta, kao i dio građe koji se nalazi u fondusu Dubrovačkih muzeja.¹⁵ Kroz postav izložbe predstavljene su i nošnje koje pripadaju hrvatskom nacionalnom korpusu na prostoru Republike Hrvatske, Bosne i Hercegovine te Crne Gore, Srbije i Kosova, kao i one naroda i etničkih skupina koje žive u Bosni i Hercegovini, Albaniji, Crnoj Gori, Kosovu, Sjevernoj Makedoniji i Srbiji.¹⁶

Radno vrijeme muzeja ljeti od 1. travnja do 31. listopada je od 9 do 18 sati, a utorkom je zatvoren, zimsko rado vrijeme muzeja od 1. studenog do 31. ožujka je od 9 do 16 sati, a utorkom je zatvoren. Muzej je u 2023. godini posjetilo 36.768 posjetitelja.

4.4. Ekspoziti Arheološkog muzeja

U Dubrovniku je domorodni muzej osnovan 1872. godine, a 1873. je napravljen prvi muzejski postav koji se nalazio u općinskoj zgradi. Među eksponatima, uglavnom iz

¹⁵Dumus.hr, <https://www.dumus.hr/hr/etnografski-muzej/izlozbe/izlozba---a-la-turka-2---orijentalni-utjecaji-na-hrvatske-narodne-nosnje-i-nosnje-drugih-naroda/> (23.06.2024.)

¹⁶Dumus.hr, <https://www.dumus.hr/hr/etnografski-muzej/izlozbe/izlozba---a-la-turka-2---orijentalni-utjecaji-na-hrvatske-narodne-nosnje-i-nosnje-drugih-naroda/> (23.06.2024.)

razdoblja Dubrovačke Republike, isticali su se arheološki izložci, primjerice egipatska mumija, grčke vaze i antičke amfore.¹⁷ Bilo je mnogo darovatelja, ali potrebno je istaknuti braću Amerling koji si bili zagovaratelji osnivanja muzeja i darovali su većinu egipatskih, orijentalnih i japanskih predmeta, ptica, minerala i raznovrsnih rijetkosti. 1941. godine eksponati se pohranjuju u prizemlju žitnice Rupa. Arheološki muzej 1990. prelazi u sustav Dubrovačkih muzeja. Građa se mnogostruko uvećala tijekom arheoloških istraživanja, i podijeljena je u osam zbirka koje pokrivaju vremensko razdoblje od ranoga neolitika do druge polovice 17. stoljeća, to jest do razornog potresa 1667. godine.¹⁸

U muzeju se povremeno organiziraju tematske izložbe vezane uz arheološku povijest dubrovačkog područja. Potreba za izložbama se javlja zbog toga što muzej nema riješen prostor za stalan postav.

Muzej je od 1. travnja do 31. listopada otvoren za posjetitelje od 9 do 18 sati, a srijedom je zatvoren i od 1. studenog do 31. listopada je otvoren od 9 do 16 sati i srijedom je zatvoren. Broj posjetitelja u 2023. godini je iznosio 17.765.

Slika 5. Eksponati Arheološkog muzeja

Izvor: Conociendo, <https://conocien.do/dubrovnik/museos/museo-arqueologico>

(03.07.2024.)

¹⁷Dumus.hr, <https://www.dumus.hr/hr/arheoloski-muzej/o-muzeju/> (23.06.2024.)

¹⁸Dumus.hr, <https://www.dumus.hr/hr/arheoloski-muzej/o-muzeju/> (23.06.2024.)

4.5. Ekspoziti Prirodoslovnog muzeja

U drugoj polovici 19. stoljeća je zalaganjem Antuna Dropca, predsjednika Trgovačko-ugostiteljske komore Dubrovnika pokrenuta akcija prikupljanja materijala koji je potreban za opremanje tehničkih i prirodoslovnih kabineta. Ta je akcija bila preduvjet za osnivanje tehničke škole. Prikupljeno je više materijala nego što je bilo potrebno, ali bez obzira na to bečka vlada odbija zahtjev za osnivanje škole. Antun Drobac nakon toga dobiva ideju o osnivanju domaćeg muzeja. Domorodni muzej (Museo Patrio) osnovan je 1872. godine, a svečano otvoren sljedeće godine u velikoj dvorani Općinske palače.¹⁹ Upravljanje muzejom nakon Dropca preuzima Baldo Kosić. Muzej se 1932. godine seli novouređene prostore prvog kata tvrđave Sv. Ivana i mijenja ime u „Dubrovački muzej“.²⁰ Muzej se odvaja na odjele, a Prirodoslovni odjel postaje Prirodoslovni muzej. Muzej je zatvoren 1979. godine zbog oštećenja od potresa, a ekspoziti su pohranjeni u tvrđavu sv. Ivana. Prirodoslovni muzej je ponovno otvoren početkom 2009. godine u Androvićevoj palači. U muzeju se nalazi mnogo raznih zbirki, a u nastavku će biti navedene i opisane svaka od njih.

Geološka zbirka većinu vremena nije bila dostupna javnosti. Najveći broj predmeta koji se danas nalaze u Zbirci su fosili školjkaša pronađeni na području Italije, Austrije i Hrvatske.²¹ U zbirci se još nalaze kosti i zubi špiljskog medvjeda.

Zbirku minerala i stijena čine privatne zbirke Antuna Dropca i zbirke Trgovačko-obrtničke komore. Skup tih zbiraka postale su temelj za osnivanje Domorodnog muzeja. 1873. godine je bilo izloženo preko 5000 minerala prilikom otvaranja Muzeja. Zbog čestih seljenja broj predmeta se smanjio i danas iznosi 585. Zbirka minerala i stijena je od 2016. godine upisana u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske pod brojem 6590.²²

¹⁹ Pmd, <https://pmd.hr/hr/prirodoslovni-muzej-dubrovnik/> (26.08.2024.)

²⁰ Pmd, <https://pmd.hr/hr/prirodoslovni-muzej-dubrovnik/> (29.08.2024.)

²¹ Pmd, <https://pmd.hr/hr/zbirka-geoloska/> (29.08.2024.)

²² Pmd, <https://pmd.hr/hr/zbirka-minerali-stijene/> (29.08.2024.)

Zbirku ptičjih jaja je prikupljao prirodoslovac i ornitolog dr. sc. Ivo Tutman. Zbirka ptičjih jaja Prirodoslovnog muzeja Dubrovnik danas sadrži 31 predmet, odnosno 15 inventarnih brojeva.²³

Zbirka riba Prirodoslovnog muzeja Dubrovnik prikupljala se od osnutka muzeja 1872. godine, a razdoblja najintenzivnijeg popunjavanja zbirke bila su za vrijeme djelovanja Balda Kosića, Milivoja Ulage i Andrije Lesingera.²⁴ Gotovo kompletnu zbirku riba dubrovačkog kraja je prikupio i preparirao Baldo Kosić. Dio zbirke je uništen za vrijeme Drugog svjetskog rata, a dio je uništen zbog čestog seljenja. Novu zbirku riba u tekućini je prikupio Milivoj Ulaga u suradnji sa Oceanografskom stanicom i izradio je dio dermoplastičnih preparata. Rekonstrukciju zbirke započinje Andrija Lesinger. Zaslužan je za prikupljanje novog materijala te izradu oko 170 preparata koji su bili izloženi u prošlosti. Zbirka riba je od 2015. godine upisana u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske pod brojem 6590.²⁵

Prvo intenzivno prikupljanje zbirke ptica bilo je za vrijeme Balda Kosića. On je preparirao gotovo cijelu zbirku ptica Dubrovačkog kraja. Zbog čestog seljenja muzeja dio zbirke propada. Andrija Lesinger je započeo proces spašavanja ostatka Kosićeve zbirke, te je prikupljao nove znanstvene i izložbene zbirke. Do danas je sačuvan ukupno 1051 muzejski predmet Zbirke ptica.²⁶

Zbirka mekušaca jedna je od najstarijih zbirki Muzeja.²⁷ Zbirka je nastala u dvanaestom stoljeću, a zasluge za njezino prikupljanje pripadaju Antunu Dropcu. Uz Dropca u prikupljanju zbirke sudjelovali su još i fra. Ivan Evanđelist Kuzmić, Baldo Kosić i Spiridion Brusina. Zbirka mekušaca obuhvaća puževe, školjkaše, glavonošce i slično.

Zbirka gmazova i vodozemaca je nastala u 12. stoljeću. Do 1900. godine je preparirano i prikupljeno 88 primjeraka. Zbirka se kasnije nadopunila primjercima iz Afrike i Južne Amerike. Do danas je, međutim, sačuvan mali broj primjeraka, od kojih se ističe sedmopruga usminjača, *Dermochelys coriacea*, prvi primjerak zabilježen u

²³Pmd, <https://pmd.hr/hr/zbirka-jaja/> (29.08.2024.)

²⁴ Pmd, <https://pmd.hr/hr/zbirka-riba/> (29.08.2024.)

²⁵ Pmd <https://pmd.hr/hr/zbirka-riba/> (29.08.2024.)

²⁶ Pmd, <https://pmd.hr/hr/zbirka-ptica/> (29.08.2024.)

²⁷Pmd, <https://pmd.hr/hr/zbirka-mekusaca/> (29.08.2024.)

Jadranskom moru.²⁸ Sačuvani su čak njen jednjak i dio kostura, ali im se zbog seljenja gubi trag.

Zbirka je nastala u devetnaestom stoljeću te je bila sačinjena od preparata iz Afrike, Australije i Južne Amerike, ali i najvećim dijelom od eksponata iz bliže ili dalje okoline Dubrovnika.²⁹ Danas je sačuvan mali broj eksponata, a od sačuvanih eksponata ističu se vidra, sredozemna medvjedica i desni donji dio čeljusti plavetnog kita.

Zbirka algi se sastoji od nekoliko privatnih zbirki. U prikupljanju zbirke sudjelovali su Matija Botteri koji je prikupljao alge od Dubrovnika do Lošinja i Pero Vidoević od Korčule do Rijeke. Zbirka se sastoji i od nekoliko primjeraka algi prve hrvatske botaničarke Marije Selebam de Cattani.

Slika 6. Ekspozicija Prirodoslovnog muzeja

Izvor: Pmd.hr, <https://pmd.hr/hr/sm/> (03.04.2024.)

Muzej je otvoren od ponedjeljka do petka od 10 do 17 sati, a subotom od 10 do 14 sati. Zatvoren je nedjeljom, blagdanima i državnim praznicima.

²⁸ Pmd, <https://pmd.hr/hr/zbirka-gmazova-i-vodozemaca/> (29.08.2024.)

²⁹ Pmd, <https://pmd.hr/hr/zbirka-algi-2/> (29.08.2024.)

4.6. Ekspoziti muzeja Domovinskog rata

Muzej Domovinskog rata osnovan je 2016. godine. Pravni je slijednik Muzeja suvremene povijesti Dubrovačkih muzeja, osnovanog 1995. godine.³⁰ Stalni postav muzeja čini izložba koja se sastoji od četiri cjeline. Cjeline obuhvaćaju zbirke dokumenata, memoarske građe, zbirku 3D predmeta i zbirku fotografija i negativa.

U zbirci dokumenata se nalaze dokumenti iz Domovinskog rata, ali i dokumenti iz razdoblja između dva svjetska rata. U ovoj se zbirci nalaze ratni zemljovid iz Domovinskog rata s dubrovačkog područja, velik broj dokumenata hrvatske provenijencije o napadu i obrani Dubrovnika, zatim: dokumenti Zapovjedništva obrane Dubrovnika, Centra za obavješćivanje, Crvenog križa, 163. br. HV, Opće bolnice Dubrovnik, ratni dnevni, planovi minskih polja, izvješća o zonama odgovornosti, popisi branitelja, dopisi iz arhiva i dokumenti Štaba teritorijalne obrane Dubrovnika i drugo.³¹ Postoji i podzbirka plakata, letaka, oglasa, proglašenja i promidžbenog materijala. Zbirka sadržava više od pet tisuća dokumenata.³²

Zbirka memoarske građe obuhvaća zapise koji se odnose na sjećanja članova Komunističke partije, boraca Narodnooslobodilačke borbe 1941. – 1945. i poraća te zarobljenih hrvatskih vojnika i civila s dubrovačkog područja u Domovinskom ratu.³³ Sjećanja se najviše odnose na zarobljene Hrvatske vojnike i civile iz Konavala, Cavtata, Župe dubrovačke i Dubrovačkog primorja. Zbirka sadržava više od osamsto memoarskih zapisa.³⁴ Muzej je izdao i dvije knjige koje se odnose na prikupljena sjećanja iz Memoarske zbirke.

Zbirka 3D predmeta ima više od 500 ekspozita. U zbirci se nalaze predmeti naoružanja prvih hrvatskih postrojba u Domovinskom ratu na dubrovačkom području, zatim: minsko-eksplozivna sredstva, granate, čahure, zrna, dijelovi vojne opreme, protuoklopna oružja, predmeti iz svakidašnjeg života Dubrovčana i branitelja u agresorskom okruženju, memorabilije sudionika, ratne zastave postrojba, odore,

³⁰ Mdrd, <https://mdrd.hr/> (29.08.2024.)

³¹ Mdrd, <https://mdrd.hr/zbirka-dokumenata/> (29.08.2024.)

³² Mdrd, <https://mdrd.hr/zbirka-dokumenata/> (29.08.2024.)

³³ Mdrd, <https://mdrd.hr/zbirka-memoarske-grade/> (29.08.2024.)

³⁴ Mdrd, <https://mdrd.hr/zbirka-memoarske-grade/> (29.08.2024.)

oznake HV, oznake ulica i ustanova iz vremena NDH, makete zrakoplova iz 20. stoljeća Aero kluba Dubrovnik i drugo.³⁵

U zbirci fotografija i negativa se nalazi velik broj fotografija iz domovinskog rata. Zbirka prati politički život, osobnost i događaje na dubrovačkom području tijekom 20. stoljeća. Čini ju nešto manje od 6000 fotografija.

Slika 7. Ekspoziti muzeja Domovinskog rata

Izvor: Mdrd.hr, <https://mdrd.hr/eng/> (03.09.2024.)

Radno vrijeme muzeja je od 1. travnja do 30. rujna svakim danom od 08:30 do 22:00. U listopadu je radno vrijeme svaki dan od 09:00 do 20:00 sati. Od 1. studenog do 31. ožujka muzej je otvoren za posjetitelje od 09:00 do 17:00 sati. Stalnu postavu muzeja godišnje posjeti preko 80 000 posjetitelja.

4.7. Ekspoziti umjetničke galerije Dubrovnik

Umjetnička galerija Dubrovnik osnovana je 1945. godine. U početku je bila smještena u palači Cerva-Pozza na predjelu Pila, a od 1948. godine se nalazi u palači Banac. Zbirke se sastoje od djela hrvatskih autora koja su većinom vezana uz dubrovačko područje. Zbirka suvremene umjetnosti sastoji se od kiparstva, slikarstva, grafike,

³⁵ Mdrd, <https://mdrd.hr/zbirka-3d-predmeta/> (29.08.2024.)

fotografija, videoradova i umjetničkih instalacija. Zbirka moderne umjetnosti sadrži djela od kraja 12. stoljeća, pa do kraja 2. svjetskog rata. U galeriji se održavaju tematske izložbe te izložbe domaćih i stranih umjetnika (Vanja Radauš, Jan Fabre, Alberto Giacometti).³⁶ Za potrebe galerije koriste se i prostori galerije Dulčić Masle Pulitika i Atelijer Pulitika.

Slika 8. Ekspoziti Umjetničke galerije Dubrovnik

Izvor: Dubrovnik digest, <https://dubrovnikdigest.com/muzeji/umjetnicka-galerija>
(03.09.2024.)

Radno vrijeme galerije je od 08:00 do 20:00 sati, a ponedjeljkom je zatvorena.

4.8. Ekspoziti galerije Dulčić Masle Pulitika

Galerija je otvorena 1997. godine. Smještena je uz Knežev dvor, nasuprot dubrovačkoj katedrali. Zaštitni znak ovog prostora su djela slikara Dulčića, Masle i Pulitike. 2013. godine je na prvom katu postavljen stalni izložbeni postav njihovih djela.

³⁶ Hrvatska enciklopedija, <https://www.enciklopedija.hr/clanak/umjetnicka-galerija-dubrovnik> (02.09.2024.)

Slika 9. Ekspонат galerije Dulčić Masle Punitika

Izvor: Umjetnička galerija Dubrovnik,
<https://www.ugdubrovnik.hr/en/?file=exhibitions/gallery-dulcic-masle-punitika>
(03.09.2024.)

Radno vrijeme galerije je 09:00 do 20:00 sati i ponedjeljkom je zatvorena.

4.9. Atelijer Punitika

Atelijer Punitika je posvećen dubrovačkom slikaru Đuri Punitiku. To je prostor u kojemu je Đuro slikao i tamo su postavljene njegove slike nastale od kraja tridesetih godina prošlog stoljeća pa sve do početka ovog stoljeća. Nakon svoje smrti je Umjetničkoj galeriji Dubrovnik ostavio jedno djelo, Galeriji Dulčić Masle Punitika 64 djela. Na slikama zastupljenih u glavnom izložbenom prostoru moguće je pratiti različite faze slikareva stvaranja i njegove glavne tematske odrednice s dominacijom nadahnutih interpretacija dubrovačkog krajolika prikazanog stiliziranim oblicima i intenzivnim bojama.³⁷

³⁷Umjetnička galerija dubrovnik, <https://www.ugdubrovnik.hr/?file=muzejski-prostori/atelijer-punitika>
(02.09.2024.)

Slika 10. Ekspoziti atelijera Pulitika

Izvor: Umjetnička galerija Dubrovnik,
<https://www.ugdubrovnik.hr/?file=izlozbe/atelijer-pulitika>
(03.09.2024.)

Atelijer Pulitika je otvoren od 09:00 do 16:00 sati, a ponedjeljkom je zatvoren.

4.10. Dom Marina Držića

Dom Marina Držića ima stalni postav koji je zamišljen kao mjesto sjećanja na dubrovačkog renesansnog književnika. Držić je zbog svojih čestih putovanja bio vrlo blizak europskoj kulturnoj baštini. Uz pomoć različitih tehnika interpretirani su toponimi iz Držićeva života: godine iz biografije (1508. – 1567.) zabilježene na stubištu, obiteljsko i rodoslovno stablo, Držićeva urotnička pisma, rekonstrukcije zbirke predmeta na osnovi sačuvane Držićeve zadužnice, naznake autorovih kazališnih karaktera na temelju kostima, čime se od mjesta na kojemu je Marin Držić boravio pokušao ustanoviti prostor inspiracije za posjetitelje Doma.³⁸ Pojedini dijelovi omogućuju ulazak u prostor i vrijeme njegova života. Muzejska zbirka sastoji se od kazališnih programa, plakata, fotografija koje su utemeljene na Držićevim djelima te slikarskih portreta suvremenih slikara, skulptura malih formata i predmeta primijenjene umjetnosti. U sklopu muzeja nalazi se i suvenirnica sa raznim predmetima. Vrlo je bitno naglasiti da postoji audio vodič te mogućnost vođene ture.

³⁸ Dom Marina Držića, <https://muzej-marindrpic.eu/o-domu/> (02.09.2024.)

Slika 11. Ekspoziti doma Marina Držića

Izvor: Dom Marina Držića, <https://muzej-marindrzic.eu/>
(03.09.2024.)

Radno vrijeme Doma je od utorka do nedjelje od 09:00 do 20:30 sati.

5. TURISTIČKE ATRAKCIJE MATERIJALNE KULTURNE BAŠTINE GRADA DUBROVNIKA

Grad Dubrovnik značajan je čimbenik svjetske kulturne baštine, kao jedinstvena urbanistička cjelina nastala tijekom razdoblja srednjega vijeka, renesanse, baroka i moderne čija je vrijednost okrunjena i UNESCO zaštitom 1979. godine.³⁹ Kriteriji koji su bili uvjet za upis na UNESCO-ovu Svjetsku listu su univerzalna iznimna vrijednost, integritet i autentičnost. Cijeli stari grad okružuju zidine koje su izgrađene u 13. stoljeću. Monumentalne zgrade i najljepši primjerci dubrovačke arhitekture smješteni unutar gradskih zidina su: Knežev dvor, Palača Sponza, Orlandov stup, crkva sv. Vlaho – stolna crkva sa riznicom, Dominikanski samostan i crkva, Franjevački samostan, isusovačka crkva Sv. Ignacija, Mala i Velika Onofrijeva česma, te glavna gradska ulica – Placa (Stradun), koja je jedinstveni primjer dvorane pod vedrim nebom.⁴⁰ Cijeli Grad Dubrovnik jedan je veliki kulturno-povijesni spomenik.⁴¹

U nastavku slijedi analiza izdvojenih nepokretnih turističkih atrakcija materijalne kulturne baštine grada Dubrovnika.

5.1. Dubrovačke gradske zidine

Gradske zidine su simbol Dubrovnika. U prošlosti su služile za njegovu zaštitu, te su mu omogućile opstanak i slobodu. Dubrovačke zidine, svakako jedan od najljepših i najsačuvanijih srednjovjekovnih fortifikacijskih sklopova u Europi, duge su ukupno 1940 m, visoke na mjestima i do 23 m, prema moru njihova debljina varira od 1-3 m, a prema kopnu i do 5,5 m; flankiraju ih 3 okrugle i 14 četverouglastih kula, 2 ugaone utvrde, 5 bastiona i jedna tvrđava.⁴² Gradnja prvih utvrda započela je još u 8. stoljeću, a u današnjem opsegu nastaju u 13. st.⁴³ Posljednja utvrda, bastion sv. Stjepana izgrađena je 1660. godine. Za izgradnju ovih zidina, utvrda i kula zasluge imaju mnogi graditelji.

³⁹Dura.hr, <https://dura.hr/kulturna-bastina-turizam/> (05.06.2024.)

⁴⁰Edubrovnik, <https://www.edubrovnik.org/kulturna-bastina/> (05.06.2024.)

⁴¹Edubrovnik <https://www.edubrovnik.org/kulturna-bastina/> (05.06.2024.)

⁴² Novaković A.; Dubrovnik i okolica, Mate, Zagreb, 1997. str. 28

⁴³ Prosperov Novak S.;Upoznajte Dubrovnik, V.B.Z. d.o.o., Zagreb, 2005. str.72

Najpoznatiji su Paskoje Miličević, koji se izgradio tvrđavu sv. Ivana i gradsku luku, Nikifora Ranjin, graditelj tvrđave Minčete, na kojoj je također radio i Juraj Dalmatinac, zatim Michelozzo Michelozzi koji je izgradio Bokar i obnovio Minčetu. Važno je još da spomenemo Onofria i Simeona della Cava te Antonia Ferramolinu. Opseg današnjih utvrda iz 14. je stoljeća, a vanjski oblik ovih bastiona, kula, revelina, predziđa, puškarnica i tvrđava nastajao je i stilski se određivao kroz dva duga dubrovačka zlatna stoljeća od pada Carigrada 1453. pa do velikog potresa 1667.⁴⁴

Na krajnjim točkama grada nalaze se četiri kule. Na sjeverozapadnoj strani nalazi se Minčeta, nad istočnim gradskim vratima Revelin, gradskom lukom dominira tvrđava sveti Ivan i na jugozapadnoj strani grada nalazi se Bokar. Minčeta je dovršena je 1464. godine, okrugla je i monumentalana. Nedostajalo je kamena za izgradnju pa je svatko tko je dolazio iz smjera Gruža ili Ploča sa sobom morao donijeti kamen u skladu sa svojom tjelesnom građom. Tvrđava Revelin je pred turskom opasnošću sagrađena 1462. godine. Tvrđava sveti Ivan je izgrađena u 16. stoljeću, sa svrhom zaštite ulaza u staru gradsku luku. Kula Bokar sagrađena je 1463. godine, a naziva se još i Zvezdan.

Slika 12. Dubrovačke zidine

Izvor: Putni kofer, <https://putnikofer.hr/mjesta/zanimljivosti-o-dubrovackim-zidinama/>

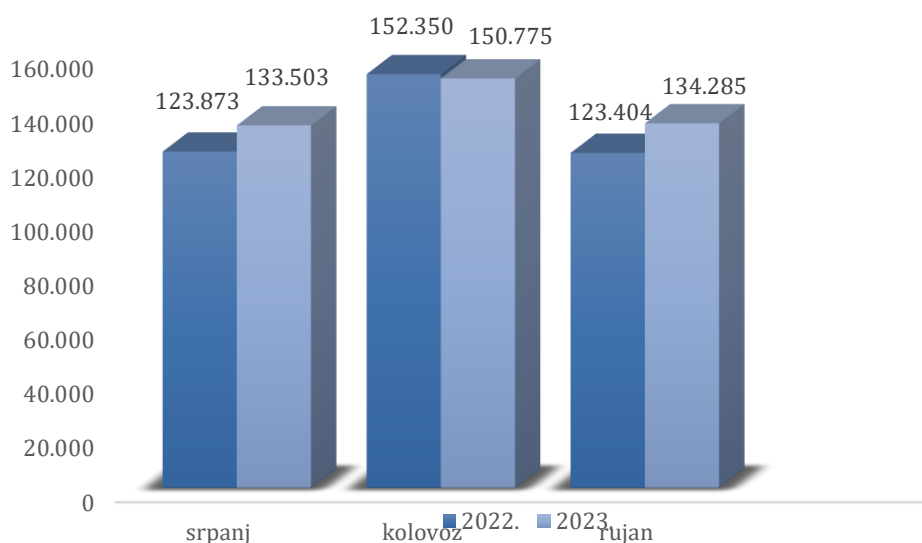
(09.06.2024.)

⁴⁴ Prosperov Novak, S., Volite li Dubrovnik, V.B.Z. d.o.o., Zagreb, 2005., str. 7

Cijena ulaznica za ulazak na zidine iznosi 35 eura za odrasle, a za djecu do 18 godina 15 eura, te iste ulaznice vrijede i za Lovrijenac. Obilazak Dubrovačkih zidina može potrajati 3 do 4 sata.

Zidine je u prvih devet mjeseci 2023. godine posjetilo 719 307 osoba.⁴⁵ U priloženom grafikonu napravljena je usporedba dolazaka u srpnju, kolovozu, te rujnu u 2022. godini i u 2023. godini. Iz priloženog se vidi da je u srpnju 2022. godine broj posjetitelja bio 123 873, što je nešto manje u odnosu na srpanj 2023. godine gdje je broj iznosio 133 503. U kolovozu dolazi do promijene, i tu je broj posjetitelja veći u 2022. godini i iznosi 152 350, dok u 2023. godini iznosi 150 775. Posjećenost za rujnu je veća u 2023. godini i iznosi 134 285, a posjećenost za 2022. godinu je 123 404.

Grafikon 1. Usporedba dolazaka u 2022. i 2023. godini

Izvor: Vlastita izrada autora prema časopisu Dulist

⁴⁵ Dalmatinski portal, <https://dalmatinskiportal.hr/turizam/kostala-ih-poskupljenja--dubrovacke-zidine-ove-godine-bez-milijuntog-posjetitelja/183590> (05.06.2024.)

5.2. Knežev dvor

Knežev dvor se smatra jedim od najvažnijih spomenika kulture najviše kategorije. U doba Republike Knežev dvor je bio najznačajnija javna zgrada. U njemu je tada bilo sjedište vlade i kneževe privatne odaje. Atrij dvora je bio poput gradskog trga. U dvoru su se nalazili još i sudnica, pisarnica i zatvor. Tu su također bile dvorane Velikog vijeća i Senata, te oružarnica, stan čuvara zatvora i prostori dvorske straže. Danas se u Kneževom dvoru nalazi povijesni muzej koji prikazuje duh Dubrovačke Republike.

Knežev dvor je izgrađen u gotičko-renesansnom stilu. U 14. st. zgrada je iz utvrde pretvorena u palaču, a za obnovu u gotičkom stilu nakon eksplozije baruta 1435. godine, uz domaće majstore zaslužan je i Onofrio della Cava, ujedno i graditelj vodovoda te dviju gradskih fontana.⁴⁶ 1463. godine je nakon ponovne eksplozije baruta srušen drugi kat dvora, u njegovoj obnovi su sudjelovali Michellozi i Juraj Dalmatinac. Prozori na pročelju iznad trijema i prozori sa južne strane su bili dio gotičkog stila, dok je ostatak bio u renesansnom stilu. Nakon dvije obnove 1667. godine dolazi potres koji ponovno oštećuje dvor. Nakon toga je u atriju izrađeno stubište i obnovljen je gornji dio južnog pročelja, obnova je bila u baroknom stilu.

Na ulasku u muzej se nalazi otvoreni trijem, tu su u prošlosti tijekom raznih svečanosti sjedili knez i članovi Malog vijeća. Trijem je prema nacrtima Michelozzija izgrađen u renesansnom stilu. Najposebniji dio Kneževog dvora je unutarnje dvorište u kojemu se nalazi stubište u baroknom stilu, mala galerija na polukatu i velika na katu. U atriju se nalazi pozornica gdje se održava Dubrovački ljetni festival i Festival Julian Rachlin i prijatelji. Dubrovački ljetni festival počeo se održavati početkom pedesetih godina dvadesetog stoljeća. Djela Marina Držića, Nikole Nalješkovića, Ivana Gundulića i Iva Vojnovića postala su okosnicom dramskog programa.⁴⁷ Festival Julian Rachlin i prijatelji festival je komorne glazbe i održava se svake godine početkom rujna u Dubrovniku. Osnivač festivala je austrijski violinist i violist Julian Rachlin.

⁴⁶ Prosperov Novak S.; Upoznajte Dubrovnik, V.B.Z. d.o.o., Zagreb, 2005, str. 92

⁴⁷ Dubrovačke ljetne igre, <https://www.dubrovnik-festival.hr/hr/povijest> (05.06.2024.)

Postoji mobilna aplikacija Knežev dvor u Dubrovniku - Multimedia guide. Multimedijalni vodič kroz Knežev dvor u Dubrovniku posjetitelju omogućuje putovanje kroz autentične prostore središta političke moći višestoljetne Dubrovačke Republike, ali i upoznavanje stalnog postava Kulturno-povijesnog muzeja koji prezentira umjetničku i povijesnu baštinu ponajviše posljednjega razdoblja Republike.⁴⁸ Aplikacija koristi kameru mobilnog uređaja, te ne prikuplja nikakve osobne podatke. Muzej koji se nalazi u Kneževom dvoru je u 2023. godini posjetilo 236.066 posjetitelja.

Slika 13. Knežev dvor

Izvor: Dubrovnik guide, <https://godubrovnik.guide/dubrovnikthingstodo/rectors-palace/> (14.06.2024.)

5.3.Sponza

Palača Sponza najstariji je dubrovački multimedijalni objekt.⁴⁹ Nekada je bila sjedište niza državnih institucija. Sagrađena je 1520. godine i zvala se Divona. . U palači su se nalazili carinarnica, skladišni prostor, kovnica novca i oružarnica. Natpis na ulaznim vratima dokazuje da je bila carinarnica, a okupljanje trgovaca se održavalo u atriju gdje su se nalazila carinska skladišta. U posebnom dijelu se nalazila državna kovnica novca koja je radila do pada Republike.

Palaču Sponzu su izgradili Paskoje Miličević i braća Andrijić. Izgrađena je u gotičko-renesansnom stilu. To je jedna od rijetkih zgrada koja je uspjela izdržati potres 1667. godine.

⁴⁸ Dumus.hr, <https://www.dumus.hr/hr/knezevdvor-multimedia-guide/> (07.06.2024.)

⁴⁹ Prosperov Novak S.; Dubrovnik ponovljen, Lmn, Zagreb, 2001., str. 39

Slika 14. Palača Sponza

Izvor: Kofer, <https://kofer.info/palaca-sponza/> (16.06.2024.)

Palača Sponza danas je dom Državnog arhiva u Dubrovniku. U njoj se nalaze dokumenti od 11. stoljeća pa sve do danas. Arhiv sadrži ukupno više od 400 fondova i zbirki. Zbirke koje se nalaze u Arhivu jedne su od najvrjednijih u Europi. Po vrijednosti i opsegu smatraju se ravnopravnima sa onima u Vatikanu i Beču. Najstariji dokument u Arhivu jest bula pape Benedikta VIII. iz 1022. godine, a tu su i nebrojeni dokumenti koji svjedoče o načinu života u Dubrovniku tijekom proteklih stoljeća, povijesnim prilikama u kojima se Dubrovačka Republika borila za slobodu i neovisnost, odnosima s najvećim europskim i svjetskim silama i sl.⁵⁰ Dokumenti su pisani na raznim jezicima, a najviše na latinskom, talijanskom te hrvatskom.

Lijevo od ulaza u Palaču je prostorija gdje se nalaze fotografije poginulih branitelja iz 1990. godine i dokumenti o Domovinskom ratu na dubrovačkom području. U toj prostoriji se nalazi i ekran koji prikazuje fotografije razaranja Dubrovnika.

Svake godine se na trgu ispred palače svečano otvara Dubrovački ljetni festival. S terase iznad trijema ispred Sponze glumci odjeveni u kostime kneza i dubrovačke vlastele evociraju davna vremena kulturnih manifestacija i slobode Dubrovačke Republike.⁵¹

⁵⁰ Putovnica.net, <https://www.putovnica.net/odredista/hrvatska/dubrovnik/sto-posjetiti-znamenitosti-u-dubrovniku/palaca-sponza> (07.06.2024.)

⁵¹ Novaković A.; Dubrovnik, Turistička naklada, Zagreb, 1997. str. 76

Palača Sponza otvorena je za posjetitelje svakim danom od 08:00 do 19:00 sati. Čitaonica se može posjetiti svakim radnim danom od 08:15 do 15:00 sati, a subotom od 08:15 do 13:00 sati.

5.4.Orlandov stup

Orlandov je stup, ne samo zbog svojeg središnjeg položaja u geometriji grada nego još i više zbog činjenice da se na njemu kroz duga četiri stoljeća vijorila državna zastava slobodne Republike, najznamenitiji simbol dubrovačke nezavisnosti i slobode.⁵² Nekada su se kraj stupa objavljivale važne obavijesti i odredbe. To je najstarija javna skulptura koja je sačuvana u Dubrovniku. Orlandov stup prikazuje viteza Ronalda, koji je poginuo vraćajući se iz Španjolske 778. godine. Orlando je bio zaštitnik dubrovačke trgovine, a stup je današnji izgled dobio 1419. godine. Stup se naziva i stup slobode, ali nekada je to bio i stup sramote. Spomen na stup sramote javlja se krajem 14. stoljeća kada je čovjek bio osuđen zbog mita i bio je privezan na stupu dvadeset sati.

Danas se na Orlandovom stupu podiže zastava koja označava simbol Dubrovačkih ljetnih igara. U zastavu je utkana poruka koja je svima razumljiva, a to je riječ „libertas“. Podizanje zastave prati himna slobodi, te riječi Hanibala Lucića kojima veliča književnost i umjetnost grada. U vrijeme Feste sv. Vlaha, dubrovačkog zaštitnika na Orlandovom stupu se podiže zastava s njegovim likom.

⁵² Prosperov Novak S.; Dubrovnik ponovljen, Lmn, Zagreb, 2001., str. 53

Slika 15. Orlandov stup

Izvor: Flickr, <https://flickr.com/photos/kpmst7/2686635934> (16.06.2024.)

5.5. Crkva sv. Vlaha

Na najljepšoj poziciji u gradu, Trgu Luža, mjestu gdje se spajaju dvije najvažnije komunikacijske osi grada, ulice Stradun i Pred Dvorom, nalazi se monumentalna barokna crkva koja nosi ime dubrovačkog zaštitnika Sv. Vlaha.⁵³ Crkva pripada u kulturološki najvažnije i arhitektonski najkvalitetnije dubrovačke spomenike. Glavnu vrijednost u crkvi ima kip zaštitnika sv. Vlaha, koji se nalazi na glavnom oltaru. Podignuta na mjestu kasnosrednjovjekovne crkve (1348.), ona je treća u nizu crkava posvećenih zaštitniku kojega Dubrovnik i Dubrovčani štiju gotovo tisuću godina.⁵⁴ Dan sv. Vlaha se slavi 3. veljače.

⁵³Žilčić J., Pek D., Kozina F.; Upoznajte Dubrovnik, Naša djeca, Zagreb, 2009., str. 80

⁵⁴Institut za povijest i umjetnost, <https://www.ipu.hr/article/hr/527/zborna-crkva-sv-vlaha-u-dubrovniku> (12.06.2024.)

Slika 16. Crkva Svetog Vlaha

Izvor: Blaise Travels, <https://blaisetravels.blogspot.com/2010/07/saint-blaises-church.html> (12.06.2024.)

Crkva je prvotno bila izgrađena u romantičarskom stilu, ali je oštećena najprije u potresu, a zatim u požaru. Graditelj današnje crkve je Marin Gropelli, a crkvu je projektirao u stilu kićenog venecijanskog baroka. Izradio je nekoliko kipova, te glavni oltar od mramora. Na arhitektonski raščlanjenom i bogato ukrašenom pročelju nalaze se četiri velika korintska stupa, brojne skulpture te portal.⁵⁵ Pripadaju različitim umjetničkim stilovima, ali bez obzira na to barokno pročelje se dobro uklopilo sa gotičko-renesansnim pročeljem palače Sponze prema kojoj je okrenuto. U sakristiji desno od glavnog oltara mogu se kupiti različiti suveniri sa likom sv. Vlaha.

5.6. Dominikanski samostan

Dominikanski samostan je gradu služio kao spas i obrana. Zajedno sa crkvom nalazi se na najosjetljivijem dijelu grada. Upravo zbog toga vlada je zahtijevala novčanu pomoć za dominikance. Gradnja crkve i samostana započela je 1228. godine. Gradnja je trajala vrlo dugo, tek početkom 14. stoljeća kompleks dobiva današnji oblik, i on se vrlo dobro uklopio u zidine.

Dubrovačka dominikanska crkva je najznačajnija grobnica u starom gradu. U njoj se nalaze grobovi dubrovačkih Crijevića, Lukarevića, Gradića, Đurđevića, te grobovi

⁵⁵ Žilčić J., Pek D., Kozina F.; Upoznajte Dubrovnik, Naša djeca, Zagreb, 2009., str. 81

raznih dubrovačkih obrtnika, zlatara, grebenara vune i tkalaca. Veliki dubrovački povijesničar Saro Crijević pokopan je uz vrata koja vode u klaustar. Tu se također nalazi i grob jednog od najslavnijih pjesnika Dubrovnik Dinka Ranjine.

U sklopu samostana nalazi se i vrlo bogata knjižnica u kojoj se nalazi čak dvije stotine trideset i devet inkunabula. Tijekom pada Republike knjižnica doživljava velika oštećenja. Uz bogatu knjižnicu u samostanu se nalazi i vrlo bogata zbirka umjetnina. Posebno se ističu srebrni križ, lijepi kaleži te gotičko-renesansna pokaznica.

Na posjedu dubrovačkih dominikanaca nalazi se jedan vrlo zanimljivi stari ćirilski spomenik. Radi se o križu Stjepana Uroša II. Milutina s komadom svetog drveta i s četiri natpisa na ćirilici u kojima se biranim prokletstvima prijeti onome tko bi ovaj križ na bilo koji način otuđio.⁵⁶

Slika 17. Dominikanski samostan

Izvor: Foto community, <https://www.fotocommunity.de/photo/dubrovnik-dominikanski-samostan--hannes-gensfleisch/35170556> (14.06.2024.)

Radno vrijeme Dominikanskog samostana je od svibnja do listopada svaki dan od 09:00 do 18:00, a od studenog do travnja svaki dan od 09:00 do 17:00 sati.

⁵⁶ Prosperov Novak, S., Volite li Dubrovnik?, V.B.Z. d.o.o., Zagreb, 2005., str. 62

5.7. Franjevački samostan

Samostan je u sklopu sa crkvom, njihova izgradnja je započela 1317. godine. Franjevački samostan je poznat i pod nazivom samostan Male braće. Nalazi se u staroj gradskoj jezgri grada Dubrovnika. Izgrađen je u gotičkom stilu, ali dijelovi su obnovljeni u renesansnom stilu.

Samostan ima jednu od najstarijih i najvrjednijih knjižnica u Hrvatskoj, jednu od najstarijih ljekarna u Europi, te predivan klaustar. Klaustar je jedan od najljepših primjera gotičke arhitekture u Dubrovniku, krasi ga predivni lukovi, stupovi i kapiteli ukrašeni vegetabilnim i zoomorfnim motivima. Zidove krasi slike sa prikazima života sv. Franje. U samostanu se nalazi još jedan manji klaustar, ali on je nedostupan za javnost.

Knjižnica se sastoji od dva dijela a to su tiskovni i rukopisni. Tiskovni dio sadrži više od 70.000 knjiga, a njih više od 1000 je iz 16. stoljeća. Tu se također nalazi i 216 inkunabula. U knjižnici se nalazi mnogo vrijednosti, ali potrebno je istaknuti da se tamo nalazi prvo izdanje prve knjige tiskane na hrvatskom jeziku „Judite“ koju je napisao Marko Marulić, te rani prijepis najvažnijeg hrvatskog baroknog epa „Osmana“ Ivana Gundulića.

Ljekarna je u početku bila samo za potrebe bolesne braće i služila je kao izvor za uzdržavanje braće i samostana. Povijesni podaci o njoj su većinom izgoreli sa arhivom i knjižnicom. Ljekarna i dalje radi, a u sklopu samostana se nalazi i muzej ljekarne koji prikazuje kako se farmacija razvijala kroz stoljeća.

Slika 18. Franjevački samostan

Izvor: Mala braća, <https://malabraca.com/> (14.06.2024.)

Radno vrijeme muzeja Male braće je od 09:00 do 18:00 ljeti, i od 09:00 do 14:00 zimi.

5.8. Isusovačka crkva sv. Ignacija

Preko Poljane Bunić, koja se nalazi sa zapadne strane Katedrale, prelazi se na Gundulićevu poljanu i širokim baroknim stepeništem dolazi do Boškovićeve poljane na kojoj se podiže jedna od najljepših baroknih građevina Dubrovnika, Isusovačka crkva (crkva Jezuita).⁵⁷ Crkva je izgrađena krajem 17. i početkom 18. stoljeća, a izgradio ju je talijanski arhitekt Andrea Pozza. Sastoji se od predivnog baroknog portala i fasade koja dominira ovim prostorom. Crkva je posvećena sv. Ignaciju Lojolskom, osnivaču reda isusovaca, odnosno Družbe Isusove. Vrlo zanimljiv detalj je „špilja“ posvećena Gospi Lurdskoj. Izgrađena je 1885., što je čini jednom od prvih crkvenih lurdskih špilja u Europi.⁵⁸

Današnji oblik je dobila 1966. godine, a za to je zaslužna Lojzika Ulman. Nakon što se 1773. godine ukinuo isusovački red knjižni fond je otišao na različite strane. Nakon nekog vremena veliki dio knjiga je vraćen i objedinjen u jedinstvenu zbirku, te to sada

⁵⁷ Novaković A.; Dubrovnik, Turistička naklada, Zagreb, 1997., str. 51

⁵⁸ Putovnica.net, <https://www.putovnica.net/odredista/hrvatska/dubrovnik/sto-posjetiti-znamenitosti-u-dubrovniku/crkva-sv-ignacija-i-isusovacki-kolegij> (12.06.2024.)

knjižnicu čini vrlo znamenitom. Danas knjižnica obuhvaća više desetaka tisuća svezaka, među kojima je i nekolicina inkunabula.⁵⁹

Slika 19. Crkva Svetog Ignacija

Izvor: CROATIA4me, <https://croatia4me.com/nl/travel-directory/cathedral-of-the-assumption-of-the-blessed-virgin-mary-in-dubrovnik/> (09.07.2024.)

5.9. Mala i velika Onforijeva česma

Mala i velika Onforijeva česma su spomen na otvaranje Dubrovačkog vodovoda u 15. stoljeću. 1436. godine je potpisan ugovor o gradnji vodovoda. Ugovorom je bila predviđena i gradnja dvaju česmi - velika česma izgrađena je 1440., dok se na malu čekalo još dvije godine, do 1442.⁶⁰

Velika Onforijeva česma se nalazi u središtu Dubrovnika, na istočnom kraju Straduna. Izgradio ih je napuljski graditelj Onofrio della Cava . Fontana ima šesnaesterokutni oblik i u svakom kutu se nalazi maskeron iz kojeg teče voda. Okružena je uskim kanalom u koji se slijeva voda iz maskerona. Oko kanala se ljeti okupljaju mnogi turisti u potrazi za osvježanjem.

⁵⁹ Putovnica.net, <https://www.putovnica.net/odredista/hrvatska/dubrovnik/sto-posjetiti-znamenitosti-u-dubrovniku/crkva-sv-ignacija-i-isusovacki-kolegij> (12.06.2024.)

⁶⁰ Putovnica.net, <https://www.putovnica.net/odredista/hrvatska/dubrovnik/sto-posjetiti-znamenitosti-u-dubrovniku/mala-onofrijeva-cesma-fontana> (12.06.2024.)

Slika 20. Velika Onforijeva česma

Izvor: Turistička zajednica grada Dubrovnika,
https://tzdubrovnik.hr/get/spomenici/5391/velika_onofrijeva_fontana.html
(09.07.2024.)

Mala Onforijeva česma je danas možda i skladnija od velike. Nalazi se dijelom uvučena u nišu Glavne gradske straže, na jednom od najprometnijih dijelova dubrovačke povijesne jezgre te tako privlači brojne turiste koji ondje traže osvježanje tijekom vrućih dana.⁶¹ Oblikovao ju je milanski kipar Pietro di Martino. Fontana se sastoji od osmerokutnog bazena i elegantnog središnjeg stupa na kojemu su isklesani dupini i maskeroni iz kojih se slijeva voda u bazen.

Slika 21. Mala Onforijeva česma

Izvor: Blog o putovanjima, <https://que-ver-en-mi-viaje-a.blogspot.com/2011/07/ruta-por-dubrovnik-en-1-dia.html> (09.07.2024.)

⁶¹Putovnica.net, <https://www.putovnica.net/odredista/hrvatska/dubrovnik/sto-posjetiti-znamenitosti-u-dubrovniku/mala-onofrijeva-cesma-fontana> (12.06.2024.)

5.10. Stradun

Stradun u prijevodu znači Uličetina, a to su mu ime nadjenuli Mlečani. To je glavna ulica staroga Grada, a ona započinje i završava fontanama. Dvije Onofrijeve česme postavljene su u tlocrtu Dubrovnika kao krajnje točke zamišljene crkve u kojoj je velika fontana sa šesnaest isklesanih glava krstionica, a vitka mala česma pod zvonikom tek posudica za svetu vodu!⁶² Voda je u 15. stoljeću imala snažan teološki utjecaj. Tome najbolje svjedoči to što Židovi nisu smjeli piti sa te česme, već su oni imali svoju malu žudiosku česmu.

Stradun je nastao između 10. i 11. stoljeća. Nastao je tako što se nasipao morski kanal koji je nekada razdvajao dva prvotna dubrovačka naselja, a to su Ragus i Dubrava. Prvi put je popločan kamenom u 15. stoljeću. Većina palača je obnovljena nakon velikog potresa 1667. godine te su sada sve palače vrlo sličnog baroknog dizajna. Stradun je ulica duga 298 metara.

Ako niste prošetali Stradunom, niste ni bili u Dubrovniku - poznata je uzrečica vezana uz ovu ulicu, među Dubrovčanima poznatu i pod nazivom Placa.⁶³ Stradun je prekrasna pješačka ulica na kojoj se nalaze trgovine, kafići i povijesne zgrade, vrlo je popularna među turistima, ali i među domaćim stanovništvom. Na Stradunu se nalaze mnoge gradske znamenitosti, a to su Palača Sponza, crkva sv. Vlaha, Orlandov stup, Knežev dvor, Franjevački samostan i crkva. Na sporednim ulicama nalaze se još i Poljana Ruđera Boškovića i Katedrala. Šetnja Stradunom je vrlo dobar izbor i za posjetitelje koji se vrlo kratko zadržavaju u Dubrovniku zbog toga što mogu vidjeti veliki broj gradskih atrakcija te samim time doživjeti duh grada.

Stradun ljeti postaje pozornica kulturnih priredbi, parada i fešti.⁶⁴ Vrlo poznate su Dubrovačke ljetne igre koje Stradun pretvaraju u kazalište na otvorenom. Ulicom od sredine srpnja do kraja kolovoza odzvanjaju pjesma, ples i kazališne predstave. Dva

⁶² Slobodan Prosperov Novak, Volite li Dubrovnik, V.B.Z. d.o.o., Zagreb, 2005., str. 13

⁶³ Putovnica.net, <https://www.putovnica.net/odredista/hrvatska/dubrovnik/sto-posjetiti-znamenitosti-u-dubrovniku/stradun-placa> (12.06.2024.)

⁶⁴ WalkaboutCroatia, <https://walkaboutcroatia.com/hr/stradun-dubrovnik-kako-svoj-posjet-uciniti-nezaboravnim/> (12.06.2024.)

važna dubrovačka događaja odvijaju se upravo na Stradunu, a to su festa Sv. Vlaha i doček Nove godine. Festa sv. Vlaha je uvrštena UNESCO-ov popis nematerijalne svjetske baštine. Tijekom feste Stradunom se kreće velika i svečana procesija. Na Stradunu je jedan od najboljih dočeka Nove godine i tamo uvijek nastupaju poznati pjevači. Ulica za vrijeme zimskih blagdana izgleda čarobno. Ukrašena je raznim svjetlima, lokalnim rukotvorinama, raznim slasticama i sve to utječe na veselu atmosferu koja vlada tamo zimi. Zimi se tamo se održavaju Dubrovački zimski festival i godišnji božićni sajam.

Slika 22. Stradun

Izvor: Travelfore, <https://travelfore.com/dubrovnik-travel-guide-exploring-treasures-adriatic-medieval-city/> (12.06.2024)

6.ZAKLJUČAK

Kulturna baština značajno utječe na posjećenost Dubrovačkog područja. Kulturni turizam u Dubrovniku je vrlo razvijen te samim time privlači veliki broj posjetitelja. Kulturnom baštinom se stvara kulturni turizam, a samim time onda nastaje i kulturni turist. Vrlo je važno poznavati tipologiju kulturnog turista kako bi mogli znati koji sadržaj im ponuditi.

U Dubrovniku se nalazi mnogo raznih muzeja koji čuvaju različite eksponate. Cilj dubrovačkih muzeja je očuvati i zaštititi kulturnu baštinu, povijest i identitet grada Dubrovnika. Muzeji omogućuju posjetiteljima uvid u povijest grada Dubrovnika te upoznavanje sa njegovom baštinom. Uz muzeje grad Dubrovnik ima i mnoštvo galerija.

Dubrovnik je jedno od najvažnijih povijesno turističkih središta Hrvatske i središte Dubrovačko-neretvanske županije. To je grad bogat pokretnom i nepokretnom materijalnom kulturnom baštinom. Povijesna jezgra grada Dubrovnika je uvrštena na UNESCO-ov Popis svjetske baštine zbog svoje specifične kulture i tradicije.

Turističke atrakcije kulturne baštine grada Dubrovnika imaju veliku snagu privlačnosti. Prilagođene se turističkoj posjeti i okružene su vizitacijskim sadržajima. Dostupne su kako izletnicima, tako i turistima. Interpretacija sadržaja je višejezična, prilagođena zahtjevima suvremenih kulturnih turista. Odabrane turističke atrakcije u ovom završnom radu su povezane specifičnostima posebne urbanističke cjeline.

LITERATURA

Popis knjiga:

1. Jelinčić, D.A.; Abeceda kulturnog turizma, Meandarmedia, Zagreb, 2008.
2. Novaković, A.; Dubrovnik, Turistička naklada, Zagreb, 1997.
3. Novaković, A.; Dubrovnik i okolica, Mate, Zagreb, 1997.
4. Prosperov Novak S.; Dubrovnik ponovljen, V.B.Z. d.o.o., Zagreb, 2005.
5. Prosperov Novak S.; Volite li Dubrovnik?, V.B.Z. d.o.o., Zagreb, 2005.
6. Žilčić, J., Pek, D., Kozina, F.; Upoznajte Dubrovnik ,Naša djeca, Zagreb, 2009.

Web izvori:

1. Dalmatinski portal (<https://dalmatinskiportal.hr/turizam/kostala-ih-poskupljenja-dubrovacke-zidine-ove-godine-bez-milijuntog-posjetitelja/183590>)
2. Dom Marina Držića (<https://muzej-marindrpic.eu/o-domu/>)
3. Dubrovačko-neretvanska županija (<https://www.edubrovnik.org/kulturna-bastina/>)
4. Dulist (<https://dulist.hr/dulistin/>)
5. Dumus.hr (<https://www.dumus.hr/>)
6. Dura.hr(<https://dura.hr/kulturna-bastina-turizam/>)
7. Hrvatska enciklopedija (<https://www.enciklopedija.hr/clanak/umjetnicka-galerija-dubrovnik>)
8. Institut za povijest umjetnosti (<https://www.ipu.hr/article/hr/527/zborna-crkva-sv-vlaha-u-dubrovniku>)
9. Mdrd (<https://mdrd.hr/>)
10. Pmd (<https://pmd.hr/hr/prirodoslovni-muzej-dubrovnik/>)
11. Putovnica.net (<https://www.putovnica.net/odredista/hrvatska/dubrovnik/sto-posjetiti-znamenitosti-u-dubrovniku/palaca-sponza>)
12. Putovnica.net (<https://www.putovnica.net/odredista/hrvatska/dubrovnik/sto-posjetiti-znamenitosti-u-dubrovniku/crkva-sv-ignacija-i-isusovacki-kolegij>)
13. Putovnica.net (<https://www.putovnica.net/odredista/hrvatska/dubrovnik/sto-posjetiti-znamenitosti-u-dubrovniku/mala-onofrijeva-cesma-fontana>)
14. Putovnica.net (<https://www.putovnica.net/odredista/hrvatska/dubrovnik/sto-posjetiti-znamenitosti-u-dubrovniku/stradun-placa>)

15. Umjetnička galerija dubrovnik (<https://www.ugdubrovnik.hr/?file=muzejski-prostori/atelijer-pulitika>)
16. WalkaboutCroatia (<https://walkaboutcroatia.com/hr/stradun-dubrovnik-kako-svoj-posjet-uciniti-nezaboravnim/>)
17. Zakon.hr(https://www.zakon.hr/z/340/Zakon-o-za%C5%A1titi-i-o%C4%8Duvanju-kulturnih-dobara#google_vignette)

POPIS ILUSTRACIJA

POPIS SLIKA

Slika 1. Ekspoziti Kulturno-povijesnog muzeja	6
Slika 2. Ekspoziti Pomorskog muzeja	7
Slika 3. Ekspoziti Etnografskog muzeja (stari predmeti)	8
Slika 4. Ekspoziti Etnografskog muzeja (narodne nošnje i instrumenti)	9
Slika 5. Ekspoziti Arheološkog muzeja	10
Slika 6. Ekspoziti Prirodoslovnog muzeja.....	13
Slika 7. Ekspoziti muzeja Domovinskog rata.....	15
Slika 8. Ekspoziti Umjetničke galerije Dubrovnik.....	16
Slika 9. Ekspozit galerije Dulčić Masle Punitika.....	17
Slika 10. Ekspoziti atelijera Punitika	18
Slika 11. Ekspoziti doma Marina Držića	19
Slika 12. Dubrovačke zidine	21
Slika 13. Knežev dvor	24
Slika 14. Palača Sponza.....	25
Slika 15. Orlandov stup	27
Slika 16. Crkva Svetog Vlaha	28
Slika 17. Dominikanski samostan	29
Slika 18. Franjevački samostan	31
Slika 19. Crkva Svetog Ignacija	32
Slika 20. Velika Onforijeva česma	33
Slika 21. Mala Onforijeva česma	33
Slika 22. Stradun	35

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Usporedba turističkih dolazaka u 2022. i 2023. godini.....	22
--	----